

ECA: Sprijinul UE pentru regiunile carbonifere nu a contribuit decât foarte puțin la tranziția climatică

Asistența financiară pusă la dispoziție de UE pentru regiunile carbonifere a avut un impact limitat atât asupra ocupării forței de muncă, cât și asupra tranziției energetice, arată Curtea de Conturi Europeană într-un raport publicat miercuri, informează Reuters.

Auditorii recomandă ca noul Fond pentru o tranziție justă să fie utilizat în mod eficace și eficient pentru a atenua impactul socioeconomic pe care tranziția UE către neutralitatea climatică îl are asupra regiunilor carbonifere.

Curtea de Conturi Europeană a analizat efectele pe care cheltuieli de aproximativ 12,5 miliarde de euro le-au avut în perioada 2014-2020 asupra a șapte regiuni carbonifere din Germania, Polonia, România (Valea Jiului), Cehia și Spania.

Deși producția s-a diminuat considerabil, arderea carbunelui era încă responsabilă pentru 15% din emisiile de gaze cu efect de seră din UE în 2019. Recentul Pact verde al UE a identificat eliminarea treptată a carbunelui ca fiind esențială pentru atingerea obiectivelor climatice pentru 2030 și pentru obținerea neutralității climatice până în 2050. Pentru perioada 2021-2027, Fondul pentru o tranziție justă creat în iunie 2021 pune 19,3 miliarde de euro la dispoziția regiunilor și sectoarelor celor mai afectate de tranziția către neutralitatea climatică.

"Fondul pentru o tranziție justă, o componentă-cheie a Pactului verde al UE, oferă resurse suplimentare considerabile regiunilor carbonifere. Comisia Europeană ar trebui să se asigure de faptul că banii UE sprijină o traiectorie clară de renunțare progresivă la carbune, având în vedere tensiunile aparute pe piața energiei în urma invadării Ucrainei de către Rusia", a declarat Nikolaos Milionis, membru al Curții responsabile de acest audit.

Potrivit ECA, reducerea producției de carbune a condus inevitabil la o scădere a numărului de angajați din acest sector. În unele regiuni, precum Lausitz (Germania) și Silezia (Polonia), reducerile de personal au fost obținute prin fluctuații naturale și pensionari, dar în alte regiuni, de exemplu în Silezia Morava (Cehia), companiile miniere au fost nevoite să concedieze lucrători.

De asemenea, lucrătorilor concediați din sectorul carbunelui le-au fost oferite formări finanțate de UE, dar, din cauza lipsei de date cu privire la gradul de participare a acestora, auditorii nu au putut stabili dacă aceste formări i-au ajutat să găsească noi locuri de muncă. Auditorii nu au observat nici vreun impact semnificativ asupra capacității de producție de energie din surse regenerabile în regiunile pe care le-au examinat. Investițiile finanțate de UE pentru realizarea de economii de energie au avut tot un impact modest sau acesta nu a putut fi cuantificat.

Înainte de a propune Fondul pentru o tranziție justă care se adresează regiunilor și sectoarelor celor mai afectate, Comisia Europeană nu a procedat la o analiză corespunzătoare a rezultatelor obținute de finanțările acordate în trecut de UE în aceste regiuni sau a nevoilor lor rămase neacoperite. Auditorii subliniază în special riscul ca fondurile să fie cheltuite fără ca tranziția să aibă de fapt loc. Durata limitată a programului accentuează acest risc, dat fiind că cea mai mare parte a finanțării va trebui angajată până la sfârșitul anului 2023 și utilizată până la sfârșitul anului 2026. Invadarea Ucrainei de către Rusia în 2022 și efectele acesteia asupra pieței energiei pot duce, de asemenea, la întârzieri în tranziția de la carbune.

În fine, auditorii au observat că, în unele țări ale UE, carbunele din producție internă a fost înlocuit cu importuri sau cu alți combustibili fosili. Germania și Polonia, de exemplu, și-au marit în mod semnificativ importurile de carbune în ultimii 15 ani. Asadar, carbunele rămâne o sursă importantă de emisii de gaze cu efect de seră, mai ales în Polonia, Cehia, Bulgaria, Germania, Slovenia și România. Auditorii au constatat de asemenea că nu s-a acordat

o atentie suficienta emisiilor de metan provenite de la minele de carbune închise sau abandonate.

În ceea ce priveste Valea Jiului, ECA precizeaza ca o strategie pentru perioada 2022-2030 referitoare la dezvoltarea socioeconomica si de mediu a era în proces de aprobare la momentul auditului. Elaborata cu fonduri UE, strategia se baza pe analize ale provocarilor si oportunitatilor din microregiune si a luat în considerare opiniile partilor interesate relevante. Aceasta este cea de-a treia strategie de dezvoltare pentru Valea Jiului. Strategia aprobata în 2016 nu a fost niciodata pusa în aplicare în timp ce strategia pentru perioada 2002-2010 nu a avut un impact semnificativ asupra situatiei socioeconomice din Valea Jiului.